

Bochurim Unite to greet Moshiach

קובץ לימוד

הלכות מלכים ומלחמותיהם ומלך המשיח
פרק יא

עם ביאורים וסיכומים

סדור ועימוד:

beishasforim@gmail.com

The English translation of the Rambam
is reprinted from Tutaltz.com

מפתח

1	הלכות מלכים ומלחמותיהם ומלך המשיח
3	הלכה א
13	הלכה ב
16	הלכה ג
20	הלכה ד

פתח דבר

בעמדנו תחת רישומו של יום הבהיר י"א ניסן – מאה ועשרים שנה אשר בו כולנו התחייבנו כאיש אחד בלב אחד לקיים את הוראות נשיא דורנו אשר הורה וסלל את הדרך לקבל פני משיח צדקנו.

בשיחת ש"פ תוריע-מצורע-תנש"א הורה לנו נשיא דורנו את הדרך הישרה לזירוז הגאולה על ידי לימוד עניני משיח וגאולה, "ובפרט בתורתו (מאמרים ולקוטי שיחות) של נשיא דורנו".

מיני או, צבר לימוד עניני גאולה ומשיח תנופה רבתי, ובפרט על ידי התמימים – "שעיקר ענינם הוא לימוד התורה", ומאו ההוראה על לימוד עניני גאולה ומשיח היוו ומהווים הם חוד החנית בביצוע ומילוי דבריו הק'.

שיחותיו של הרבי בעניני משיח וגאולה בנויות במדה רבה על דברי הרמב"ם בהלכות מלך המשיח בב' הפרקים שבסיום ספרו. הסיבה לכך הוא משום שהרמב"ם הוא פוסק יחיד בעניניו של משיח, אשר ירד לעומקם של הדברים והגדיר את המשמעות המרכזית של ביאת המשיח ביהדות.

במסגרת מבצע לימוד עולמי בעניני גאולה ומשיח – 'חידון גאולה ומשיח', המתקיים בימים אלו בישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש בכל רחבי תבל, מוגש בזה קובץ ראשון בסדרת הקובצים במסגרת 'חידון גאולה ומשיח', ובו:

ביאורים על הרמב"ם הל' מלך המשיח, כפי שהתבארו בתורת הנגלה והחסידות, בהדגשה על תורת נשיא דורנו בצירוף סיכומים באנגלית ובאידיש.

בטוחים אנו כי הלימוד והקאך' בתורת הגאולה, ובפרט על ידי התאחדות תלמידי הישיבות 'ויעשו כולם אגודה אחת, לעשות רצונך בלבב שלם' יהיה הפעולה האחרונה ש"תכריע את הכף" ותפעל כבר את ההתגלות משיח צדקנו, תיכף ומי"ד ממש!

מטה חידון גאולה ומשיח

י"ג אייר תשפ"ב

יום היארצייט של הו"ח עוסק בצ"צ רב פעלים וכו'
הרב ישראל ארי' לייב, אחיו של – יבדל לחיים טובים – כ"ק אדמו"ר שליט"א
ברוקלין נ.י.

הלכות מלכים ומלחמותיהם ומלך המשיח.¹

פארוואס שרייבט דער רמב"ם די הלכות פון מלך המשיח נאר ביי די ענדע פון זיין ספר?

הרמב"ם כתב את הלכות מלכים (ומלך המשיח) בסוף כל ההלכות, בשביל להדגיש, שהאפשרות לקיים את כל התורה וההלכות בשלימות, שייכת רק כשיש מלך לישראל. כיון, שדוקא מלך ישראל מכרית את זרע עמלק ובונה את בית המקדש, ודוקא במצב כזה מתאפשר לקיים את כל התורה והמצוות. וכמו דוד המלך, שנצח את כל האויבים והתחיל (עכ"פ) את ההכנות לבנין בית המקדש, ואז (בזמן שמלך שלמה) יכלו בני ישראל לקיים את התורה ומצוות.

וכן ע"י הפעולות של מלך המשיח - שתפקידו על פי הלכה 'להחזיר מלכות דוד ליושנה' - יוכלו בני ישראל לקיים את כל התורה ומצוות בשלימות.²

להדגיש - to stress שהאפשרות - that the possibility מכרית - kills האויבים - the
ליושנה - the way is used to be בעיתה - in its time אחישנה - make fast enemies

הל' מלכים ומלך המשיח קומען צום סוף רמב"ם, צו באווייזן אז מ'וועט נאר קענען מקיים זיין מצוות בשלימות דורך די אויפטוענישן פון מלך המשיח.

'בעתה-אחישנה', וועלכע אפשרות פון גאולה בריינגט דער רמב"ם אין זיין ספר הלכות?

קיים פסוק בנביא³: "אני ה' בעתה אחישנה". והגמרא מפרשת על הפסוק הזה, שכאן נרמזו שתי האפשרויות מתי תבוא הגאולה. אם נזכה - יהיה 'אחישנה', והגאולה תבוא קודם הזמן הקבוע שלה, ואם לא נזכה - תבוא 'בעתה', בזמן הקבוע לה מראש.

ההבדל בין 'בעתה' ל'אחישנה' הוא לא רק בנוגע לזמן בוא הגאולה, אלא גם בנוגע לסדר תהליך הגאולה. באפשרות של 'בעתה' יש תהליך ארוך עם שלבים ותקופות, משא"כ אם הגאולה תהיה 'אחישנה' - יותר מוקדם, כל התהליך של הגאולה יהיה הרבה יותר

1. כך הוא בדפוס ווניציא ש"י.
2. לקר"ש ח"י ע' 276 ואילך.
3. ישעיה פרק ס, כב.

מהר. וכיון שזה יהיה תלוי בזכויות של בני ישראל, אז לא יכול להיות תהליך ברור של סדר הדברים, כיון שכל פרט ופרט בתהליך יכול להשתנות בהתאם לזכויות. ולכן הרמב"ם מתאר את הגאולה באופן של 'בעתה' – ולמשל ש(בתקופה הראשונה) לא יהיה שינוי טבע העולם – כיון שבספר הלכות שייך לכתוב רק דברים ברורים שמוכרחים שיקרו בלי תנאים⁴.

תהליך – process שלבים – stages מוקדם – earlier ברור – clear בהתאם – matching
שיקרו – that will happen

דער רמב"ם רעדט ארום נאר דער אופן ווי משיח וועט קומען 'בעתה', ווייל מצד דער אופן פון 'אחישנדה' קען זיין שינויים לויט די זכויות פון אידן.

4. לקו"ש חכ"ז ע' 204.

פרק יא

הלכה א

הַמֶּלֶךְ הַמְּשִׁיחַ עֲתִיד לְעֹמֵד, וְלַחֲזוֹר מִלְכוּת בֵּית הָדוֹד לְיִשְׁנָה לְמִמְשָׁלָה הָרִאשׁוֹנָה, וּבִנְיַן הַמְּקֻדָּשׁ, וּמִקְבֵּץ נְדָחֵי יִשְׂרָאֵל. וְחֲזוֹרִין כָּל הַמְּשַׁפְּטִים בְּיָמָיו, כְּשֶׁהָיוּ מְקֻדָּם: מְקַרְיָבִין קְרִבְנוֹת, וְעוֹשִׂין שְׁמָטִין וְיוֹבְלוֹת כָּכָל מְצֻנָתָהּ הָאֲמֹרָה בְּתוֹרָה.

וְחֲזוֹרִין כָּל הַמְּשַׁפְּטִים

ע"פ הלכה, וואס איז דער גדר און תכלית/אויפטו פון ביאת משיח?

כשנעיינן ברמב"ם - כשהוא מתאר את מעשיו ותפקידו של מלך המשיח (ע"פ הלכה⁵), ניכר באופן מאד ברור, שהוא מתאר שמיח יפעול בעולם מצב שבו יוכלו בני ישראל לקיים את כל התורה ומצוות. ובלשונו: "המלך המשיח עתיד לעמוד 1. ולהחזיר מלכות דוד ליושנה, לממשלה הראשונה"; 2. "ובונה המקדש"; 3. "ומקבץ נדחי ישראל", ובמילא "וחוזרין כל המשפטים בימיו כשהיו מקודם" - היינו, שמיח יפעול, שנוכל לקיים את כל המצוות, כולל גם המצוות שקשורים למלכי ישראל, ולבית המקדש ושהיו כל ישראל על אדמתם.

לתיאור הזה ברמב"ם יש גם נפקא מינה להלכה, שהחויב להאמין במשיח, הוא לא רק להאמין בזה שהוא יגאל את ישראל, אלא החיוב הוא גם להאמין שמיח יחזיר "מלכות בית דוד . . וחוזרין כל המשפטים"⁶.

describes - מתאר	when we'll examine - כשנעיינן	lost - נדחי	gather - ומקבץ
difference - נפקא מינא	their land - אדמתם	connected - שקשורים	task - ותפקידו

דער גדר אין הלכה פון משיח איז אז ער וועט צוריקברענגן שלימות קיום תומ"צ.

וְכָל מִי שְׂאִינוּ מְאֲמִין בוֹ, אוּ מִי שְׂאִינוּ מְחַבֵּה לְבִיאָתוֹ - לֹא בְּשָׂאָר נְבִיאִים

5. ראה לקו"ש ח"ה ע' 149 הערה 51 בארוכה.

6. לקו"ש חח"י עמ' 277.

בְּלֶבֶד הוּא כּוֹפֵר, אֵלָא בְּתוֹרָה וּבְמִשְׁה רַבְּנֵנוּ: שְׁהֲרֵי תוֹרָה הַעֲיָדָה עָלָיו, שְׁנֵאמָר
 "וְיָשֶׁב ה' אֱלֹקֶיךָ אֶת שְׁבוּתָךְ, וְרַחֲמֶךָ; וְיָשֶׁב, וְיִקְבְּצֶךָ [מְכַל הָעַמִּים] . . אִם יִהְיֶה
 נִדְחָךְ בְּקִצֵּה הַיַּשְׁמִי'ם I- מִשָּׁם, יִקְבְּצֶךָ ה' אֱלֹקֶיךָ, וּמִשָּׁם, יִקְחֶךָ. וְהִבְיָאֲךָ ה'
 וְאֱלֹקֶיךָ] וְגו'". וְאֵלּוּ הַדְּבָרִים הַמְּפַרְשִׁים בְּתוֹרָה, הֵם בּוֹלְלִים כָּל הַדְּבָרִים שְׁנֵאמָרוּ
 עַל יְדֵי כָּל הַנְּבִיאִים.

מֵאֲמִין בּוּ . . מְחַכָּה לְבִיאָתוֹ

וואס איז דער אונטערשייד צווישן איינער וואס איז נאר "מאמין בו" צו איינער
 וואס איז אויך "מחכה לביאתו"?

(1) אמונה יכולה להיות באופן של מקיף, כמאמר רז"ל הידוע "גנבא אפום מחתרתא
 ארחמנא קריא". ולכן בנוסף לאמונה במשיח חייב אדם גם לחכות לביאתו, באופן שזה
 חודר בפנימיותו.⁷

(2) המעלה של "מחכה לביאתו", שהוא מרגיש באופן תמידי שבלי ביאת המשיח אין
 לו שלימות. ולכן גם כשמזכיר ענין שקשור רק בדרך אגב למשיח, זה מעורר אותו והוא
 מבקש ומתפלל שמשיח יבוא.

דבר זה אנו גם רואים בהנהגת הרמב"ם עצמו - בהלכות פרה אדומה. כשהוא מזכיר
 ש"את הפרה העשירית יעשה המלך המשיח", הוא מוסיף מיד תפילה - על אף שלכאורה
 אינו 'מתאים' בספר הלכות - "מהרה יגלה אמן כן יהי רצון"⁸.

and	and he will have mercy on you	ודיחמך -	captured -	await	מחכה -
ושב -			שבוּתְךָ -		
at the -	lost -	נידחך -	and he will gather you	he will return	וקיבצך -
at the mouth of the tunnel	Davens -	'אפום מחתרתא ארחמנא קריא' -	include -	כוללים -	edge
although	awakens -	מעורר -	without -	שבלי -	penetrates -
על אף -					חודר -
					to G-D
					belong -
					מתאים -

מ'דארף פילן אז אונז פעלט עפעס ווי לאנג משיח איז ניטא, און
 במילא ווי נאר מ'דערמאנט זיך דערפון, בעט מען אויף דעם.

מֵאֲמִין בּוּ . . מְחַכָּה לְבִיאָתוֹ

פארוואס איז איינער וואס ווארט ניט אויף משיח געדעכנט א כופר, אויב ער
 גלויבט דאך אין זיין קומען?

יהודי שאומר שהוא מאמין בביאת המשיח, אבל אין בו ציפייה לכך, - מעיד על עצמו

7. סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 351.

8. לקו"ש הכ"ח ע' 135.

שאמונתו חלשה, שאם-לא-כן, איך ייתכן שאין בנפשו ציפייה לגאולה? יהודי שמאמין בטוב הנפלא הצפוי לו, לעם ישראל, לעולם כולו ולשכינה (ששרויה בגלות ואף היא תיגאל) בביאת המשיח, איך ייתכן שלא יהיה חדור ציפייה עצומה לראות את הטוב הזה?! אלא מובן וברור, שככל שיש באדם יותר ציפייה לבוא המשיח, זה מראה שגם אמונתו בביאת המשיח אמיתית ושלמה יותר⁹.

ובקו זה ניתן להסביר למה מי שאינו מצפה למשיח ייחשב ככופר. מי שמאמין שזה "פרקטי" שמש"ח יכול לבוא היום, הרי זה בודאי יעורר בו ציפייה לביאתו¹⁰. והעדר הצפייה הוא מכיון שאמונתו בביאת משיח היא רק שיבוא לאחר זמן ולא היום. ובלשון ה'בית אלקים"¹¹ (כשכותב אודות האמונה בביאת המשיח): "והבלתי מאמין לזמן קרוב ג"כ לא יאמין לזמן רחוק". היינו, שמי שאינו מאמין שמש"ח יכול לבוא היום, הרי באמת גם אין בו אמונה שיכול לבוא לאחר זמן. כי זה שאינו מאמין שמש"ח יכול לבוא היום הוא כיון שחושב שביאת המשיח אינו דבר "פרקטי", ומה שאומר על עצמו שמאמין שמש"ח יכול לבוא לאחר זמן, זהו רק כיון שאינו נוגע לפועל עכשיו, יותר קל להרגיש שהוא מקבל את זה. מש"ח אם אדם מאמין שביאת משיח הוא "פרקטי", אז אינו מופרך אצלו שזה יקרה עכשיו.

amazing – הנפלא	is it possible – יתכן	weak – חלשה	looking forward – צפיה
continuing with this – ובקו	strong – עצומה	that is dwelling – ששרויה	coming – הצפוי
happen – יקרה	impossible – מופרך	and lack – והעדר	is counted – יחשב

ווארטן אויף משיח איז א קלארע באווייז אז מ'גלויבט באמת
אין משיח – ווער וואלט ניט געוואלט די אלע געוואלדיגע
זאכן וואס גייען פארקומען ווען משיח וועט קומען?

מְחֻבָּה לְבִיאָתוֹ

ווי קען מען אויסדריקן דאס ווארטן אויף משיח'ן?

ישנם כמה וכמה אופנים, ומהם:

1) הבקשה והצפי' למשיח – מקרבת וממהרת את ביאתו.

וכן אמרו רז"ל¹²: "כל אותן אלפים שנפלו במלחמה בימי דוד, לא נפלו אלא על שלא תבעו בנין בית המקדש". . ומה אם אלו שלא הי' בית המקדש ביניהם, ולא נחרב בימיהם, נעשה להם כך ונענשו על שלא תבעו אותו; אנו שהבית המקדש חרב בימינו, אז אם אנו לא מתאבלים עליו, ולא נבקש עליו רחמים – על אחת כמה וכמה.

9. התוועדיות תשמ"ט ח"ג 139.

10. ראה התוועדיות תשמ"ג ח"ב ע' 872. וראה התקופה והגאולה ע' 32 ואילך.

11. שער היסודות פ"ג.

12. מדרש תהילים מזמור יז. ורקח ה' תפלה סימן שכב. ב"י לטאור"ח סקפ"ח ד"ה וכתב הרמב"ם.

ומצד החשיבות של לבקש ולהתפלל על ביאת המשיח, תקנו חסידים הראשונים שיהיו מתפללים שלוש תפילות בכל יום . . ותקנו בונה ירושלים ברכה בפני עצמה בתפלה ובברכת המזון¹³.

(2) יש לבטא את הצפי' והגעגועים למשיח גם באנגלית, ובכל שפה שאפשר להגיד זאת. שכן (1) כך ידע כל העולם כולו שבני ישראל רוצים משיח עכשיו. (2) ישנם יהודים שמסיבות שונות ומשונות מבינים שפה זו יותר מלשון הקודש. ומכיון שאין זמן להמתין עד שיחזרו לשפתם האמיתית, לשון הקודש, שהרי צריכים משיח עכשיו – אין ברירה אלא להכריז ולצעוק זאת בשפתו: "ווי וואנט משיח נאו!"¹⁴

(3) הרבי מבאר שלימוד עניני גאולה ומשיח היא "הדרך הישרה (הקלה והמהירה ביותר מבין כל דרכי התורה)" בשביל לזרז ולהביא את הגאולה. וזהו מצד הכח המיוחד שיש בתורה – תפארת¹⁵.

(4) יהודי השקוע ב"אחכה לו בכל יום שיבוא" – מחפש בכל מצוה ובכל חג את הקשר לביאת המשיח. שכן, בימות המשיח יהי' שלימות הגילוי של אמיתת ענינה של מצוה זו ושל חג זה¹⁶.

yearning – והגעגועים –	express – לבטא –	mourn – מתאבל –	demand – דרש –
and – ומשונות –	different – שונות –	reasons – שמיסבות –	language – שפה –
totally – השקוע –	announce – להכריז –	choice – ברירה –	to wait – לדמתין –
the guarantee – הרבטחה –	proved true – נתאמתה –	difference – הבדל –	searches – מחפש –
	explicit – מפורש –		

דער ווארטן פאר משיח, און זיין צואיילעניש, קען זיך אויסדריקן דורך די פאלגנדע פיר וועגן: (א) ווארטן און בעטן אויף משיח, (ב) טאן דאס דוקא אין אנדערע שפראכן אויבעט, (ג) לערנען וועגן משיח, און (ד) געפינען אין יעדער מצוה זיין קשר צו משיח.

אַלּא בַּתּוֹרָה וּבְמִשְׁחָה רַבֵּנוּ

פארוואס איז דער רמב"ם מדגיש אז מ'איז כופר אין "תורה ובמשה רבינו"?
הרמב"ם כותב, שכל מי שאינו מאמין . . הרי הוא כופר בכל הנביאים. ועוד מוסיף ומדגיש הרמב"ם, שהוא כופר "במשה רבינו". ולכאור' למה יש תוקף יותר לנבואת משה רבינו על שאר הנביאים?

אלא בזה מוסיף הרמב"ם ודאות ותוקף בענין האמונה למשיח.

13. שיחת ש"פ ראה תשמ"ו.

14. שיחת ח"י אלול תשמ"ב – ע"פ רשימת השומעים בלבד.

15. ספר השיחות תנש"א ח"ב ע' 501.

16. שיחת ש"פ מקץ תנש"א.

הרמב"ם כותב בהלכות יסודי התורה¹⁷, שיש הבדל בין נבואת משה לשאר הנביאים: נבואתו של משה, נתאמתה לפנינו בסיני, על ידי שכל בני ישראל ראו שהוא נביא אמת. "עיינינו ראו ולא זר ואזנינו שמעו ולא אחר". לכן בשביל להוסיף תוקף וודאות בגאולה, הרמב"ם מוסיף ומדגיש "ובמשה רבינו" שנבואתו היא נבואה כזו שמביאה "נאמנות"¹⁸ שהיא עומדת לעולם¹⁹.

עס איז דא א גרעסערע תוקף צו די נבואה פון משה, וויבאלד
אז מיר האבן דאס אלע געזען ביים בארג סיני.

וְשָׁב ה' אֶלְקֵינוּ

ג

פארוואס איז דער ראי' פון "ושב ה' אלקיך" דער ערשטער ראי'?

בפסוק זה נכתבה ההבטחה על הגאולה באופן ברור ומפורש, ואין צריך שום דרשות בשביל להבין שהפסוק מדבר על הגאולה. ורק כך יכול הרמב"ם לפסוק ש"וכל מי שאינו מאמין בו או מי שאינו מחכה לביאתו, לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר אלא בתורה ובמשה רבינו". שאת זה אפשר לומר ולפסוק רק על דברים המפורשים בתורה²⁰.

דאס איז די שטארקסטע ראי', ווייל עס שטייט מפורש אין תורה.

וְאֱלוֹ הַדְּבָרִים הַמְּפֹרָשִׁים

וועלכער חלק פון גאולה איז "ואלו הדברים המפורשים בתורה", און אויף וואס דארף דער רמב"ם ברענגען מער ראיות?

גדרו של משיח הוא שמביא לשלימות קיום התורה והמצוות (ראה לעיל). ומובן אם כן, שעיקר הראי' על הגאולה היא הפסוק שבו מדובר על השיבה מן הגלות, שעיי"ז יהי' אפשר לקיים התורה בשלימות. ולכן, "אלו הדברים - השיבה מן הגלות - הם כוללים כל הדברים שנאמרו על ידי כל הנביאים".

ורק לאחר מכן מוסיף הרמב"ם גם פרטי הדברים אודות גאולה זו. (א) ששיבה זו תהי' על ידי מלך המשיח, "משיח האחרון", כמבואר בנבואת בלעם. (ב) בימיו יקויים מה שכתוב בערי מקלט "כי ירחיב . . ויספת לך עוד שלש ערים"²¹.

השיבה – the returning יקויים – will be fulfilled

17. פ"ח.

18. רמב"ם שם.

19. לקו"ש חז"י עמ' 281.

20. לקו"ש שופטים חל"ד שיחה ג'.

21. שיחת ש"פ לך תנש"א.

הלכות מלכים ומלחמותיהם ומז"מ – פרק יא

דער עיקר ענין פון משיח (כנ"ל) איז שלימות קיום תומ"צ. במילא, דער עיקר ראי' דערצו איז 'ושב ה' אלקיך', וואס דאס וועט מאכן מעגלעך שלימות קיום תומ"צ. די אנדערע צוויי ראיות זיינען נאר בהוספה, אויף געוויסע פרטים וועגן משיח'ס קומען.

אַף בְּפִרְשֵׁת בְּלֶעַם נֹאמֵר, וְיֵשׁם נֶבֶא בְּשָׁנֵי הַמְּשִׁיחִים – בְּמִשְׁיַח הָרִאשׁוֹן יְהוּא דָּוִד, יְשֻׁעִי אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד צָרֵיהֶם, וּבְמִשְׁיַח הָאַחֲרוֹן יְשַׁעֲמַד מִבְּנוֹ, יְשֻׁעִי אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד בְּאַחֲרוֹנָה.

וְיֵשׁב ה' אֱלֹקֶיךָ . . אַף בְּפִרְשֵׁת בְּלֶעַם

וואס גיט דער ראי' פון בלעם צו אין חיוב האמונה במשיח (איבער דער ערשטע ראי')?

המעלה שיש בהראיה מפרשת בלעם היא, שכאן מוצאים שהתורה מדברת לא רק על הגאולה אלא גם על מלך המשיח. וכמו שהרמב"ם ממשיך לבאר את הפסוקים בפרשת בלעם על (דוד – משיח הראשון, ועל) מלך המשיח. ומכאן מגיעה החובה להאמין ולצפות למשיח ולא רק על הגאולה²².

ולהעיר שסדר זה ברמב"ם בראיות על הגאולה, מתאים גם עם סדר מן הקל אל הכבד: הפסוק הראשון – 'ושב ה' אלקיך וגו'' – מדגיש בעיקר את הגאולה מן הגלות, ואילו בפרשת בלעם הדגש הוא על הגאולה – מעלת ושלימות הגאולה כשלעצמה. שהרי אינו מוזכר בפסוקים אלו ענין הגלות כלל, אלא מתואר מצב של חירות בעילוי אחר עילוי²³.

הרושיע – that saved צריהם – enemies המעלה – the advantage מגיעה – comes
הדגש – the focus

פון דער ראי' ברענגט דער רמב"ם ארויס אז עס איז דא אויכעט א מלך המשיח וואס מ'דארף אין אים גלויבן און פאר אים ווארטן.

22. לקו"ש שופטים חל"ד שיחה ג'.

23. שיחת שי"פ בלק תנש"א.

פְּרִשְׁת בְּלָעִם

פארוואס איז דער רמב"ם מדגיש, אז די ראי' איז פון "פרשת בלעם"?

בטעם הדבר שהרמב"ם מדגיש שהדבר נאמר "בפרשת בלעם" דוקא, יש לומר:

עיקר נבואתו של בלעם הי' אודות מפלתם של האומות, ושליטת ישראל עליהם. ולכן מדגיש הרמב"ם 'פרשת בלעם', שזה שנבואה זו באה על ידי בלעם - נביאם של אומות העולם, מגדיל את ה'נצחון' והישועה של הגאולה. והוא על דרך מאמר רז"ל²⁴ "והיינו דאמרי אינשי מיני' ובי' אבא ניזיל בי' נרגא" (שמתוך היער לוקחים את העץ המשמש לידית של הגרזן הגודע אותו - את העץ)²⁵.

מפלהם - downfall - השליטת - rulership - מגדיל - greatens - דאמרי אינשי מיני' ובי' אבא ניזיל
and this is what people say, that the ax that chops down the trees of the forest, comes from the forest itself
that he fought - שלחם - prepared - הכין - similar - שדוגמת - from the forest itself
that conquered - שכבש

דאס וואס דער נבואה איז געזאגט געווארן דורך א גוי, בלעם,
ברענגט ארויס מער דער נצחון פון אידן איבער גוים.

וְשֵׁם נְבִיא הַמְּשִׁיחִים

פארוואס דערמאנט דער רמב"ם אז ס'פאראן "שני משיחים"?

זה שהרמב"ם מזכיר כאן שיש שני משיחים, - משיח הראשון שהוא דוד כו', אף שבהלכות אלו מדברים על הלכות משיח האחרון, הוא מפני שבמלך המשיח עצמו יש גם דוגמת ענין 'שני המשיחים': (א) לפני שיבנה ביהמ"ק - כשהוא עדיין "בחזקת משיח", (- בדוגמת דוד שלא בנה המקדש בעצמו, אלא הכין הכל לבנין ביהמ"ק, וענינו של דוד הי' שלחם מלחמות כו'); (ב) כשהוא משיח ודאי, ש"בנה מקדש במקומו".

אין מלך המשיח אליין זיינען פאראן בדוגמת שני המשיחים

- בחזקת שהוא משיח, און משיח ודאי.

בְּמִשְׁחַת הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא דָּוִד

איז דער "משיח ראשון" דוד המלך אדער משה רבינו?

גדרו של משיח הוא להביא למצב שהיה שלימות בקיום דיני התורה. ענין זה נעשה בפועל על ידי דוד המלך, שכבש את ארץ ישראל [שהביא השלימות של מלחמות ה' (היינו מחיית עמלק), ובניית בית הבחירה (דוד עשה את כל ההכנות לבנין המקדש)]; משא"כ

24. סנהדרין לט, ב.

25. לקו"ש הח"י עמ' 283.

הפעולה של משה רבינו (גואל ראשון) - הוצאת בני ישראל ממצרים, לא הביאה את שלימות קיום התורה והמצוות²⁶.

דוקא דוד איז משיח הראשון ווייל ער האט געבראכט צו שלימות קיום תומ"צ.

וְיֵשׁם הוּא אֹמֵר "אֲרָאנוּ וְלֹא עָתָה" - זֶה דָּוִד; "אֲשׁוּרנוּ וְלֹא קָרוֹב" - זֶה מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ. "דָּרֶךְ בּוֹכֵב מֵעֵקֶב" - זֶה דָּוִד; "וְקָם שִׁבְט מִיִּשְׂרָאֵל" - זֶה מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ. "וּמַחֲץ פְּאֵתֵי מוֹאָב" - זֶה דָּוִד, וְכֵן הוּא אֹמֵר "וַיַּךְ אֶת מוֹאָב, וַיַּמְדֵּדֵם בְּחֶבְלֵי"; "וְקָרַקַר כָּל בְּנֵי שֵׁת" - זֶה הַמֶּלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ "וּמִשְׁלֹ מַיִם עַד-יָם". "וְהָיָה אֲדוֹם יִרְשָׁה" - זֶה דָּוִד, שֶׁנֶּאֱמַר "וְהָיָה אֲדוֹם לְדָוִד לְעֶבְדִּים וְגו'"; "וְהָיָה יִרְשָׁה וְיִשְׁעִיר אִיבִיוֹז" - זֶה הַמֶּלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, שֶׁנֶּאֱמַר "וְעָלוּ מוֹשְׁעִים בְּהַר צִיּוֹן, וְלִשְׁפַט אֶת הַר עֲשׂוֹז":

בלעמ'ס (פערטע) נבואה.

במדבר כד:	
טו.	וַיֵּשָׂא מִשְׁלוֹ, וַיֹּאמֶר: נְאֻם בְּלָעַם בְּנֹו בָעַר, וְנְאֻם הַגִּבֹּר שֶׁתֵּם הָעַיִן: און ער האט אויפגעהויבען זיין משל און האט געזאגט, דאס איז די רייד פון בלעם דער זון פון בעור און דאס איז די רייד פון דער וואס זיין אויג איז אפען.
טז.	נְאֻם, שִׁמְעֵ אֲמַרֵי אֱ-ל, וַיִּדַע דַּעַת עֲלִיוֹן; מַחֲזָה שְׁדֵי יַחֲזֹה, נִפְל וְגִלְי עֵינַיִם: דאס זאגט בלעם וואס הערט די רייד פון ג-ט און ווייסט וואס ג-ט טראכט, וואס זעט די שיין פון ג-ט, פאלט און די אויגן בלייבען אפען.
יז.	אֲרָאנוּ וְלֹא עָתָה, אֲשׁוּרנוּ וְלֹא קָרוֹב; דָּרֶךְ בּוֹכֵב מֵעֵקֶב, וְקָם שִׁבְט מִיִּשְׂרָאֵל, וּמַחֲץ פְּאֵתֵי מוֹאָב, וְקָרַקַר כָּל בְּנֵי שֵׁת: איך זע אים, אבער ניט איצטער; איך קוק אויף אים, אבער ניט נאנט; עס וועט געשיסט ווערן א שטערן פון יעקב און עס וועט אויפשטיין א גיוועלטיגער פון ישראל און ער וועט וואונדען די הארען פון מואב און ער וועט לעכערען אלע קינדער פון שת.

26. לקו"ש חח"י ע' 276.

יח. וְהָיָה אָדוֹם יְרֵשָׁה, וְהָיָה יְרֵשָׁה שְׁעִיר אֵיבִיו; וְיִשְׂרָאֵל עָשָׂה חֵיל: אָדוֹם וועט ווערען איינגענומען און שער ווער ווערען איינגענומען דורך זיין פיינט און די אידן וועלען גיוועלטיגען.	
---	--

אויף וואס זיינען די פיר טיילען פון נבואת בלעם מרמז?

הרמב"ם לומד מדברי נבואתו של בלעם, את סדר פעולותיו של משיח, וכן את סדר התגלותו של משיח (כדלהלן).

(1) "אשורנו" (- 'הנני רואה אותו') - בלעם מתנבא כאן בתחילה שהוא רואה את משיח עצמו.

(2) קם שבט מישראל (- התנשאותו על ישראל) - אח"כ, בלעם ממשיך, ורואה את פעולתו של משיח על עם ישראל, וזהו שאומר "קם שבט מישראל";

אח"כ, בלעם רואה את פעולתו של משיח על אומות העולם. ובזה שני שלבים:

(3) קרקר כל בני שת (- פירושו: ענין הכאה) - שלב א': משיח ימשול על הגויים באופן של כפיה - בעל כרחם. [וכן כשאומר בנוגע למשיח "ומשלו מים עד ים", הביטוי "ממשלה" מורה על שליטה בהכרח. ולא שמקבלים ברצון את מלכותו של המלך];

(4) והיה ירשה שער איביו - שלב ב': אח"כ, האומות יקבלו ברצון (ויכירו מצד עצמם) את מלכותו של משיח, (- שהלשון "ירושה" מורה על דבר קרוב).

והנה, ד' ענינים אלו שבנבואת בלעם, מתאימים עם סדר התגלותו של משיח כמו שהרמב"ם כותב בהלכה ד':

(1) "אשורנו" - "אם יעמוד מלך מבית דוד . . ." - שבזה מדובר אודות גדרו של משיח בעצמו, שהוא מלך מבית דוד, והוגה בתורה וכו';

(2) קם שבט מישראל - "ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה" - שבזה מדובר אודות השפעתו על בני ישראל, שהוא מחזק את ישראל, וגם באופן של "ויכוף", שזה מתאים עם הפסוק "קם שבט מישראל", "ש"שבט" פירושו "מלך רודה ומושל" (רש"י);

(3) קרקר כל בני שת - "וילחם מלחמת ה'" - שבזה מדובר (בתחילה), שיהי שליטה בדרך של הכאה ונצחון (כנ"ל); ואח"כ,

(4) והיה ירשה שער איביו - "ויתקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד" - שבזה מדובר אודות המצב שמשיה ימלוך על האומות לרצונם וכו' כנ"ל. וכמו דברי הרמב"ם בסוף הפרק: "כשיעמוד המלך המשיח באמת ויצליח וירום וינשא, מיד הם כולם חוזרין ויודעים ששקר נחלו אבותיהם ושנביאיהם ואבותיהם הטעום".

[וגם כאן רואים את שייכותו של משיח לדוד, שגם אצל דוד היה אותו הסדר (וכמו החלק הראשון של נבואת בלעם) שהופיע איש מורם מעם והחל להנהיג את ישראל ונלחם בפלשתים והכה אותם וכאשר הניח לו ה' מכל אויביו החל להכין את בנין המקדש ועד לבנין בפועל ע"י שלמה. וכשם שכך היה הסדר אצל דוד, כך יהיה גם אצל משיח].

פעולותיו – activities ובכן – in other words התנשאותו – his leadership ימשול – rule
 בעל-כרחם – against their will הביטוי – the expression מורה – shows בהכרח - forcibly
 ויכירו – and they will recognize מתאימים - fit אודות – about והוגה – 'הארעוע'
 בדקה – what needs fixing השפעתו – his effect נחלו – inherited הטעום – tricked
 שהופיע – appeared מורם מעם – above the rest וההל – started להנהיג – to lead
 הניח – gave him rest

ווערטער אין פסוק	זיין פעולות	זיין התגלות (ווערטער אין רמב"ם)
אשורנו	משיח אליין	'אם יעמוד מלך מבית דוד'
קם שבט מישראל	זיינע פעולות אויף אידן	'ויכוף כל ישראל...'
קרקר כל בני שת	הערשן איבער גוים געצוואונגענערהייט	'וילחום מלחמות ה''
והי' ירשה שער אויביו	הערשן איבער גוים ווילענדיקערהייט	'ויתקן את העולם כולו...'

הלכה ב

אף בְּעָרֵי מִקְלָט הוּא אֹמֵר "אִם יִרְחִיב ה' אֶלְקֵינוּ אֶת נְבִלָה וְיִסְפָּת לָךְ עוֹד שְׁלֹשׁ עָרִים וְעַל הַשְּׁלֹשׁ הָאֵלֶּה"²⁷; וּמַעֲוָלָם לֹא הָיָה דָּבָר זֶה, וְלֹא צְנִיחַ הַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַהוֹ.

אָבֵל בְּדַבְרֵי הַנְּבִיאִים, אֵין תְּדַבֵּר צְרִיף רְאִיָּה, שְׁכָל הַסְּפָרִים מְלֵאִים בְּדָבָר זֶה:

אף בְּעָרֵי מִקְלָט . .

וואס גיט דער ראי' פון ערי מקלט צו אין חיוב האמונה במשיח (איבער די ערשטע צוויי ראיות)?

הראיה מערי-המקלט לא באה בשביל להוסיף עוד פרטים באמונה בביאת המשיח וגאולת ישראל. אלא ענינה של ראיה זו היא לתת תוקף מיוחד וודאות מוחלטת לענין הגאולה יותר מב' הראיות הקודמות (על הגאולה ועל מלך המשיח) ולאמונה בהם. וזהו ע"י שפסוק זה הופך את הגאולה לחלק ממצוות התורה.

והביאור: הראיה הראשונה נכתבה בתורה באופן של הבטחה. הקב"ה מבטיח שיבוא זמן שבו הקב"ה ישיב אותנו לארץ ישראל ויקבץ נדחי ישראל. והנה, אף שכל מה שכתוב בתורה הוא נצחי וכמו שכתב הרמב"ם בהלכות מגילה ש"חמישה חומשי תורה... אינן בטלין לעולם", אבל הקיום והנצחיות של הבטחה זו יכולה להיות ברוחניות ולא על פי פשוטו של מקרא. וכמו שזה בנוגע לסיפורים שכתוב בתורה, הרי הסיפור עצמו קרה לפני הרבה זמן ופעם אחת בלבד, והנצחיות שבסיפור הוא ברוחניות או בהוראה הנלמדת ממנו וכו'. כן הוא גם בהבטחות, שיכול להיות שלא יקרה כפשוטו. ועוד יותר שיכול להיות שלא יתקיים בכלל בפועל, וכמו שמצינו בברייתא על הפסוק "עד יעבור עמך ה' עד יעבור עם זו קננית", שמלמד שהבטחה תורה שכשיעלו בני" עם עזרא מבבל, יהיה להם ניסים כמו כשנכנסו לארץ בימי יהושע אלא שבפועל לא היה כן בגלל החטאים של בני".

זאת אומרת שמצד הראיה הראשונה עדיין אין אנו יכולים להיות בטוחים בוודאות גמורה שהגאולה אכן תבוא ותתרחש כפשוטו בעולם הזה בגשמיות.

הראיה השנייה נאמרה על ידי נביא (בלעם), וגם בנבואה לאו דוקא שיתקיים בפועל בגשמיות. הכלל בנבואה הוא, שאם זה נבואה לרעה או (אפילו) אם זה נבואה לטובה אלא שהיא רק בין הקב"ה ובין הנביא - פי' שעדיין לא נאמרה ע"י הנביא לבני ישראל, אז לאו דוקא שיתקיים. (ורק 1) נבואה לטובה 2) שכבר נאמרה ע"י הנביא בדיבור, חייבת להתקיים. זאת אומרת, שמצד אחד אנחנו יכולים להיות בטוחים שהגאולה תבוא בגשמיות כיון שזהו נבואה לטובה שכבר נאמרה ע"י הנביא, אבל עדיין חסר בתוקף הדבר

27. ראה דברים יט, ח"ט.

כיון שנבואה בעצם לא חייבת להתקיים, רק שהקב"ה קבע שנבואה עם פרטים מסוימים ובאופן מסוים יהפכו את הנבואה לנצחית בגשמיות. ובמילים אחרות, אף שבפועל מצד פרטי הנבואה אין לנו ספק כלל שהגאולה תהיה בפועל בגשמיות, זהו רק תוקף 'טכני', מצד כללי הנבואה, אבל אינו מתחייב מצד הגאולה עצמה.

ותוקף זה ניתוסף ע"י הראיה השלישית. שכיון שכאן הגאולה היא מצוה בתורה ומצווה לא רק שבפועל אינה משתנית ומוכרח שיתקיים בגשמיות, אלא גם בעצם אין שייך שיהיה אחרת. היינו אין בכלל נתינת מקום שאולי יהיה באופן אחר. דכמו שבהקב"ה אין שינויים כך גם במצוות שצווה את בני" לא שייך שינוי.

וכך גם הגאולה, לא רק שבפועל היא תקרה ולא שייך שינוי (בגלל פרטים 'טכניים'), אלא עוד יותר שמצד עצם הגדר והמהות של גאולה שהיא מצוה בתורה, לא שייך שיתקיים רק ברוחניות אלא מחויב שיקרה בגשמיות בעולם הזה הגשמי²⁸.

and – ומעולם –	and you will add – ויספת –	you border (land) – גבולך –	make bigger – רחיב –
happened – קרה –	for ever – נצח –	changes – הופכת –	for nothing – לתרו – forever
– זאת –	becauass – בגלל –	will go up – שכשיעלו –	that you acquired – קנית –
still – שעדיין –	actually – אכן –	total – גמורה –	certain – בטוחים – this means – אומרת –
certain – מסוימים –	made it – קבע –	to be fulfilled – להתקיים –	needs – חייבת –
	most – ומוכרח –	change – משתנת –	technically – שבפועל –

דער ראי' גיט צו אז יעצט משיח האט א תוקף פון א מצוה אין תורה,
וואס איז א גרעסערע תוקף ווי סתם א סיפור אין תורה, אדער אפילו א
נבואה. א מצוה דארף שטענדיק פאסירן בגשמיות בפועל ממש.

ערי מקלט

אויף וואס וועלן מיר נויטיגן (מער) ערי מקלט לעתיד לבא, עס וועלן דאך ניט זיין קיין רוצחים / טויט?

(1) שיטת החינוך: הוספת שלש ערי מקלט (נוספים) לע"ל – הוא גזירת הכתוב, ואכן אין שום סיבה או שימוש לערי מקלט לע"ל.

(2) שיטת השל"ה: הוספת שלש ערי מקלט יהיה רק בתקופה הראשונה, כשהעולם יתנהג כמנהגו הטבעי, ויהי' שייך ענין הרציחה (ר"ל), ולכך יצטרכו לערי מקלט, בכדי שינוס שם כל רוצח נפש בשגגה.

(3) שיטת החסידות: הוספת ערי מקלט לעתיד לבא יהיה עבור אלו שהרגו נפש בשגגה לפני זה – בזמן הגלות. ובהיותם לע"ל בארץ קיני קניזי וקדמוני, יצטרכו לגלות להערי מקלט.

28. לקו"ש שופטים תשמ"ט.

ואינו מובן, דהרי לע"ל לא יהי' שום רע, ובכן, ה'גואל הדם' לא ירדוף את הרוצח כדי להרגו. וא"כ, אין צורך להרוצח לנוס להערי מקלט להציל עצמו, ושוב קשה, לעתיד לבוא לא יהיה צורך להערי מקלט?

אלא י"ל שה'גואל הדם' ירדוף את הרוצח מצד המצוה שיש מן התורה שירדוף אחר הרוצח, וע"כ יש צורך שהערי מקלט גם לע"ל - עבור אלו שרצחו בזמן הזה²⁹.

שימוש - use יתנהג - act יצטרכו - will need שינוס - flee ירדוף - chase

עם זיינען פאראן דריי שיטות אויף דער נויטיקייט פון ערי מקלט לעת"ל: (א) נאר א גזירת הכתוב, (ב) נאר אין דער ערשטע תקופה, ווען ס'וועט נאך אליין זיין מעגלעך רציחה, און ג) פאר די וואס האבן גע'הרג'ט אין זמן הגלות.

הלכה ג

וְאֵל יַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁהַמֶּלֶךְ הַמְּשִׁיחַ צְרִיךְ לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים, וּמְחַדֵּשׁ דְּבָרִים בְּעוֹלָם, אוֹ מְחַיֶּה מֵתִים, וְכַיּוֹצֵא בְּדָבָרִים אֵלּוּ וְשֶׁהַמְּשִׁיחַ אֹמְרִים: אֵין הַדְּבָר כֵּךְ – שֶׁתִּרְרִי רַבִּי עֲקִיבָא חָכֵם גָּדוֹל מִחֲכָמֵי מוֹשְׁנֵה הָיָה, וְהוּא הָיָה נוֹשֵׂא בְּלִיּוֹ שָׁל בֶּן כּוֹזִיבָא הַמֶּלֶךְ, וְהוּא הָיָה אוֹמֵר עָלָיו שֶׁהוּא הַמֶּלֶךְ הַמְּשִׁיחַ. וְדִימָה הוּא וְכָל חֲכָמֵי דוֹרוֹ שֶׁהוּא הַמֶּלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, עַד שֶׁנִּתְהַרְגוּ בְּעוֹנוֹתָם; כִּיּוֹן שֶׁנִּתְהַרְגוּ, נִדְרַע לָהֶם שְׂאֵינּוּ, וְלֹא שְׂאֵלוֹ מִמֶּנּוּ חֲכָמִים, לֹא אוֹת וְלֹא מוֹפֵת.

וְאֵל יַעֲלֶה . . . לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים

פארוואס מאנט זיך נישט אז משיח זאל מוזן מאכן מופתים?

כנ"ל כמה פעמים שתפקידו של משיח אינו לעשות ניסים ונפלאות, אלא תפקידו הוא להביא לשלימות בקיום התורה והמצוות.

ולכן מובן, שהדרך לזהות האם אדם מסויים הוא "בחזקת משיח", הוא (לא ע"י שהמשיח יעשה ניסים וכיו"ב, אלא) ע"י פעולותיו המביאים לחיזוק התורה והמצוות. ועל זה מביא הרמב"ם גם ראי' מבן כוזיבא, שרבי עקיבא (ולפי גירסא א' "וכל חכמי דורו") חשבו אותו להיות משיח, ולא בקשו ממנו לא אות ולא מופת³⁰.

אל יעלה על דעתך – don't think – נשא – carry – חימה – assumed – זהות – identify – חשבו – considered

דער ענין פון משיח איז צוצוברענגן שלימות קיום תומ"צ,
במילא איז ניט נוגע ער זאל פראוון מופתים.

שֶׁתִּרְרִי רַבִּי עֲקִיבָא . . . הָיָה נוֹשֵׂא בְּלִיּוֹ . . .

פארוואס האט רבי עקיבא געטראגן די 'כלים' פאר בן כוזיבא?

הרמב"ם מביא ראי' מרבי עקיבא, שהוא האמין בבן כוזיבא המלך שהוא המלך המשיח, ולא ביקש ממנו שום אות או מופת. הרמב"ם מזכיר לפני זה שרבי עקיבא היה נושא כליו של בן כוזיבא, אבל ענין זה, אינו חלק מהראי' ש'היה אומר עליו שהוא מלך המשיח, אלא הוא בדרך אגב.

והסיבה שרבי עקיבא נשא את הכלים (כלי המלחמה) של בן כוזיבא המלך, היה, משום

שזה היה בשביל מלחמת הצלה של בני ישראל וארץ ישראל. וקרוב לומר, שהמלחמה היתה פקוח נפש, כדי למנוע הריגות (וגזירות)³¹.

האמין – believed – לכרע – לכולי עלמא סבברו – that held לפחות – at least

דאס איז א באזונדערע זאך פון דעם וואס ר"ע האט געמיינט
אז בן כוזיבא איז משיח. ער האט געטראגן זיינע כלים ווייל
עס איז געווען א מלחמה צו ראטעווען אידן.

וְדִימָה . . . וְכָל חֲכָמֵי דוֹרוֹ שֶׁהוּא תְּפִלָּה הַמְּשִׁיחַ

צידען האבן אלע חכמים געגלויבט אז בן כוזיבא איז געווען משיח?

לכו"ע ואפילו לדעת הרמב"ם היו חכמים באותו הדור שסברו שאינו משיח. ומה שכתב הרמב"ם כאן "וכל חכמי דורו" – יש לומר:

1. שבתחילה סברו כל החכמים שבן כוזיבא הוא משיח, ואח"כ חלק מהחכמים שינו את דעתם, כיון שסברו שמשיח צריך לעשות אותות ומופתים, (וכמו שפסק הראב"ד כאן). אבל הרמב"ם שלא פוסק כמוהם (אלא כרבי עקיבא) כתב וכל חכמי דורו, כיון שאינו מסכים לסיבה ששינו את דעתם.

2. רוב חכמי ישראל חשבו כך, או לפחות "גדולי³² החכמים"³³.

עס איז דא צוויי וועגן ווי דאס אפצוטייטשן: א) לכתחילה האבן אלע געמיינט אז ער איז משיח, און נאכדעם האבן א טייל געביטן זייער מיינונג, אדער ב) אז מערסטע חכמים, אדער די גרויסע חכמים, האבן געמיינט אזוי.

ער שְׁנֵהֲרַג בְּעוֹנוֹת

ווער האט גע'הרג'ט בן כוזיבא, און צוליב וואס איז ער גע'הרג'ט געווארן?

הרמב"ם בהלכות תעניות כותב שנהרג ע"י הרומיים, אבל הראב"ד כאן כותב שבית דין הרגו אותו.

הרבי מבאר את המחלוקת ביניהם, שלכולא עלמא המציאות היה שבן כוזיבא נהרג ע"י הגוים. רק שלראב"ד (שסובר שמשיח צריך לעשות אותות כבר בתחית התגלותו) בן כוזיבא היה חייב מיתה בבית דין של יהודים, רק שבפועל נהרג ע"י הגוים.

פירוש: הראב"ד פוסק (כהגמ' בסנהדרין, וכדעת רבי יוחנן בן תורתא) שמשיח צריך

31. לקו"ש חכ"ז עמ' 199.

32. לשון הרמב"ם הל' תעניות פ"ה ה"ב.

33. לקו"ש חכ"ז עמ' 200.

לעשות אותות ומופתים מיד בתחילת התגלותו, שזה אומר שבן כוזיבא בתור מלך המשיח היה צריך לעשות את כל ההחלטות שלו על פי 'מורה ודאין'³⁴. וכיון שהחכמים בדקו וראו שבן כוזיבא אינו 'מורה ודאין' והבינו שבן כוזיבא החליט לצאת למלחמה עם העמים בלי ה'הסכמה וודאות' של 'מורה ודאין', ובמלחמה זו נהרגו כמה וכמה מבני ישראל, הרי זה גרם שיהיה לו דין של רודף, ונתחייב מיתה ע"י בית דין. כך שבן כוזיבא כבר היה 'בר קטלא' (- חייב מיתה וכאילו מת) בבית דין. רק שהמציאות בפועל (גם לשיטת הראב"ד) היתה, שבן כוזיבא נהרג ע"י האומות.

ולשיטת הרמב"ם (ע"פ דעת רבי עקיבא) שמשיח אינו צריך לעשות אותות ומופתים, ובכלל זה, לא ה' צריך לעשות המופת של 'מורה ודאין', הרי פשוט, שזה שהיציאה למלחמה לא היתה על פי מורה ודאין, אינו דבר שלילי שעשה, שבגלל זה יתחייב מיתה. ולכן, לרמב"ם בן כוזיבא (1) נהרג בעוונות, (2) ע"י האומות³⁵.

smells and judges – מורה ודאין	the fact – המציאות	the romans – הרומיים
dead – קטלא	caused – גרם	agreement – הסכמה
	checked – בדקו	decided – החלט
	wrong – שלילי	

אויך לויט דער ראב"ד וואס שרייבט אז ב"ד האבן אים גע'הרג'ט, איז ער גע'הרג'ט געווארן בפועל דורך די גוים. נאר אז ער איז געווען חייב מיתה אין ב"ד, ווייל דער ראב"ד האלט אז משיח דארף יע פראוון מופתים, און וויבאלד אז בן כוזיבא איז ניט קיין 'מורה ודאין', איז ער געווען חייב מיתה אויף די אידן וואס זיינען גע'הרג'ט געווארן במשך די מלחמה. משא"כ דער רמב"ם האלט כנ"ל נישט אזוי, און דעריבער מוז דער רמב"ם שרייבן אז 'נהרג בעוונות'.

וְעִקַּר הַדְּבָרִים, כְּכֹה הֵן: שְׁהַתּוֹרָה הַזֹּאת חֻקֶּיהָ וּמִשְׁפָּטֶיהָ לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים, וְאִין מוֹסְפִין עֲלֵיהֶן, וְלֹא גוֹרְעִין מֵהֶן; וְכֹל הַמוֹסָף אוֹ גוֹרֵעַ, אוֹ שְׁגָלָה פְּנִים בַּתּוֹרָה וְהוֹצִיא הַדְּבָרִים שְׁלֵמִצְוֹת מִפְּשׁוּמָן – הָרִי זֶה בְּנֵדָאֵי בְּדָאֵי וְרָשָׁע וְאִפְּקוּרוֹם:

34. סנהדרין צג, ב.

35. לקו"ש חכ"ז ע' 200.

**שְׁהִתְוֹרָה הוּאֵת . . אִין מוֹסִיפִין עֲלֵיהֶן, וְלֹא גוֹרְעִין מֵהֶן
ווי שטימט דאס, מיט דעם אז "מצוות בטלות לעתיד לבא"?**

יש שסוברים שהמאמר חז"ל הזה מדבר על תקופת תחיית המתים בלבד, ואילו בימות המשיח ינהגו המצוות. כך גם פוסק רבנו הזקן³⁶: "מה שאמרו רז"ל דמצוות בטלות לעתיד לבוא - היינו בתחיית המתים, אבל לימות המשיח קודם תחיית המתים אין בטלים". וראיה לזה, שמדובר במפורש על קיום מצוות ועל הלכות שונות שיהיו בימות המשיח, ואי אפשר לומר שאז "מצוות בטלות"³⁷.

אבל עדיין קשה ותמוה, איך שייך שיהיה שינוי בתורת ה' שהיא נצחית בתקופה של תחיית המתים!?

וההסברה בזה: הגדר ד"מצוות" הוא: ציווי - הוראה - שניתנת מ"מִצְוָה" - שהוא מציאות אחת, ל"מִצְוָה" - מציאות נפרדת. ובענייננו, בזמן הזה בני ישראל הם כמו מציאות נפרדת מהקב"ה, ולכן צריכים ציוויים, כדי שנדע מהו רצונו של הקב"ה, איך יתנהגו בני".

משא"כ לעתיד לבוא הקשר שלנו עם הקב"ה יהיה באופן של אחדות אמיתית, שבני"ה והקב"ה הם מציאות אחת, ולא יהיה שייך הגדר דציווי לאדם (כיון שאינו מציאות בפ"ע), כי אם, שהוא מציאות רצונו של הקב"ה, שבוודאי מתקיים בפועל (בדרך ממילא) ע"י המציאות דהמצוות...³⁸.

גורעין - גורעין - שגילה פנים - 'חוצפה' כדאי - liar מצוה - someone that commands
מְצוּה - someone that gets a command נפרדת - separate יתנגו - act

כאטש אז 'מצוות בטלות לעתיד לבוא', איז דער טייטש אינדערויף אז
לע"ל וועט ניט זיין קיין מושג פון 'מצוות' וואס דארפן אנקומען פון א
'מצווה' צו א 'מצווה', נאר מיר וועלן זיין איין מציאות ממש מיט דער
אויבערשטער, און מיר וועלן אויספילן בדרך ממילא זיין וועלן.

36. אגה"ק סכ"ו.

37. ראה באגה"ק שם וכן ב'שדי חמד' שם.

38. סה"ש תשנ"ב ע' 29.

הלכה ד

וְאִם יַעֲמֵד מֶלֶךְ מִבֵּית דָּוִד הוֹנָה בְּתוֹרָה וְעוֹסֵק בְּמִצְוֹת פְּדוּר אָבִיו, כְּפִי תוֹרָה שֶׁבְּכֹתֵב וְשֶׁבָּעַל פֶּה, וַיִּכְרַח כָּל יִשְׂרָאֵל לְיִלְךָ בָּהּ וּלְחַזֵּק בְּדָקָהּ, וְיִלְחַם מִלְחָמוֹת ה' – הָרִי זֶה בְּחֻזְקָתָא שֶׁהוּא מְשִׁיחַ.

וְאִם יַעֲמֵד מֶלֶךְ מִבֵּית דָּוִד

וּוּעָגָן וּוּאֵס פֶּאָר א סוּג 'מֶלֶךְ' רַעֲדַט דֹּא דַעַר רַמב"ם?

אין הכוונה כאן על מלך בפועל שכבר מולך ויש לו את כל דיני המלכים. אלא הכוונה היא שמלכי בית דוד הם מלכים בעצם, דהיינו, אף עם אם אינם מולכים בפועל על עם ומדינה – וכמו עכשיו בזמן הגלות, עדיין יש להם את ענין המלוכה. וזהו מצד ההבטחה שהבטיח הקב"ה לדוד על נצחיות מלכות בית דוד³⁹. ולכן גם כאן אף שמדבר על משיח קודם אפילו שהוא בחזקת משיח, מ"מ כיון שמשיח הוא מזרע דוד, קוראו מלך, כיון שלמשיח יש את ענין המלוכה גם בלי שימלוך בפועל על עם.

וויבאלד אז ער איז מזרע דוד, איז כאטש ער האט נאך ניט בפועל קיין מלוכה, הייסט ער שוין א 'מלך' בעצם.

הוֹנָה בְּתוֹרָה

פֶּאָרוּוּאֵס אִיז דַּעַר הוּיִפֶּט פֶּאָרלֶאָנַג פּוֹן מְשִׁיח'ן, אַז עַר זֶאל זײַן "הוּגָה בְּתוֹרָה"?
הוגה בתורה – זוהי מעלתו הראשונה של משיח, שמענין זה נובע הכח לגאול את ישראל⁴⁰.

והנה הסיבה לזה (שמעלתו הראשונה והחשובה ביותר של המלך המשיח, צריכה להיות ש"הוגה בתורה"), הוא מפני, שבכדי שמשיח יוכל לגאול את ישראל מן הגלות – צריך הוא להיות למעלה ממיצרי וגבולי הגלות, בכל מציאותו. והנה ה"תורה קדמה לעולם", ולכן רק באם המלך המשיח הוא הוגה בתורה – ביכלתו לגאול את ישראל, ולהוציאם מגדרי ומיצרי הגלות⁴¹.

מולך – rules בעצם – naturally נובע – comes out

39. לקו"ש ח"ח עמ' 361.

40. לקו"ש ח"י עמ' 8.

41. לקו"ש חל"ה ע' 204.

נאר וויבאלד או ער איז הוגה בתורה, און במילא איז ער העכער
פון מיצרים וגבולים פון וועלט, ווייל 'תורה קדמה לעולם',
דערפון האט ער בכח ארויסצונעמען אידן פון גלות.

יבֹּה כָּל יִשְׂרָאֵל לִילָךְ בָּהּ וּלְחֹזֵק בְּדָקָה
כאן הרמב"ם מדגיש שמשיח ישפיע ממש על כל בני ישראל: לילך בה - לאלו שלא
חטאו, צדיקים. ולחזק בדקה - לאלו שעברו ופרצו, בעלי תשובה⁴².
'לילך בה' - צדיקים. 'ולחזק בדקה' - בעלי תשובה.

וְיִלָּחֶם מִלְחָמוֹת ה'

וואס פאר א סוג מלחמה וועט משיח האלטן?

ההתקרבות לזמן ביאת משיח צדקנו היא גם הסיבה להתגברות החושך בעולם -
שבגלל התגברות הקדושה נעשית גם התגברות הלעו"ז שמנגד לביאת משיח צדקנו. ויש
צורך ללחום עם המנגד, שזהו"ע "לחם מלחמות ה'" עד ש"נצח"⁴³. היינו שמלחמה זו היא
(גם) מלחמה רוחנית.

פרצו - broke (the rules) להתגברות - coming stronger

דאס רעדט אויך וועגן א מלחמה רוחנית קעגן די
שטארקע פינסטערניש וואס הערשט אין וועלט.

**אם עֲשֶׂה וְהִצַּלְתִּי וְנִצַּח כָּל הָאֲמוֹת שְׂסָבִיבֵינִי, וּבָנָה מִקֶּדֶשׁ בְּמִקְוָמוֹ, וְקִבֵּץ
נְדָחֵי יִשְׂרָאֵל - הֲרֵי זֶה מְשִׁיחַ בְּנֵי דָאִי. וַיִּתְקַן אֶת הָעוֹלָם כְּלוֹ לְעִבּוֹד אֶת ה' בְּיַתֵּד,
שְׁנָאֲמַר "כִּי אִזּוֹ אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים, שְׂפָה בְרוּרָה, לְקִרְא כְּלָם בְּשֵׁם ה', וְלַעֲבֹדוֹ שְׂכָם
אֶחָד"⁴⁴.**

42. לקו"ש ח"ח עמ' 326.

43. ספר השיחות תשנ"ב ח"א עמוד 201.

44. ראה צפניה ג,ט.

ובנה מקדש במקומו

ווער וועט בויען דער בית המקדש?

הרמב"ם פוסק, (וכן יש דיעה בחז"ל), שבית המקדש השלישי יבנה בידי (אדם, ובפרט ע"י) מלך המשיח⁴⁵. דהרי מצות עשה לבנות בית הבחירה, שהקב"ה ישכין שמו שם; לאידך רש"י ועוד⁴⁶ סוברים שהבית השלישי בנוי ומשוכלל, ויגלה וירד משמים, כך שבית המקדש השלישי יהי' בנין נצחי.

לקמן נביא 4 תיווכים בין שתי הדעות:

1. בית המקדש השלישי יבנה ע"י המשיח, ובתוכו 'תלבש' המקדש שירד מן השמים. ועל דרך מה שמצאנו אצל האש שעל המזבח⁴⁷, שמצד אחד הרי מצוה להביא אש מן ההדיוט, ובתוך האש ההוא, התלבש אש מלמעלה⁴⁸.

2. על הפסוק "טבעו בארץ שעריה"⁴⁹, אומר המדרש⁵⁰, ששערי בית המקדש 'טבעו' בארץ ונגזזו בהר הבית, וכאשר ירד בית המקדש השלישי מן השמים, יתגלו השערים ויעלו בחזרה אל מעל לאדמה, וייקבעו במקומם ע"י בני ישראל. ומכיוון שהמעמיד את הדלתות נחשב כאילו בנה את כל הבית, יקיימו בכך היהודים את מצוות בנין בית המקדש.

3. ידוע שיש שינוי בין מידות המקדש במשניות – מסכת מידות לבין המידות בנביא – ספר יחזקאל. דברים רבים בספר יחזקאל אינם ברורים והם בבחינת דברים סתומים, שאין בכוחנו להבין בפועל איך צריך לבנות. וכאן יבוא השילוב: אנחנו נבנה את בית המקדש על-פי מסכת מידות, ואותם "דברים סתומים" שבספר יחזקאל – הם ירדו ויבואו מן השמים⁵¹.

4. באם יהי' מצב של "זכור" – אזי יבנה המקדש על ידי הקב"ה; באם (ר"ל) יהי' מצב של "לא זכור" – אזי יבנה בית המקדש על ידי המלך המשיח⁵².

5. [בתורת החסידות⁵³ מודגש ביותר הצורך בשילוב של מעשי ידי אדם עם הגילוי מלמעלה, שכן זהו הדבר המיוחד והמאחד של הגאולה האמיתית והשלמה – החיבור בין 'עליונים' ל'תחתונים', בין מעשי ידי אדם לבין מעשי ידי הקב"ה. בבית המקדש השלישי יהיה שילוב זה בצורה השלמה ביותר].

45. ירושלמי מגילה פ"א הי"א. ויק"ר פ"ט, ו.

46. רש"י ותוספות סוכה מא, א. תנחומא פקודי יא. ילקוט תהילים רמז תתמח בסופו. זח"א כה, א.

47. יומא כא, ב.

48. לקו"ש ח"ח עמ' 418; ח"א עמ' 98; ח"ג עמ' 84.

49. איכה ב, ט.

50. במדבר רבה פ"א.

51. ראה רמב"ם הל' בית הבחירה פ"א ה"ד: "בנין העתיד להבנות, שהוא כתוב ביחזקאל, אינו מפורש ומבואר".

52. ראה סנהדרין צח, א.

53. ע"פ ספר השיחות תשנ"ב ח"א ע' 105-107.

on the contrast – לאירך – rest	ישכין –	shoulder (together) – שכם	I will change – אהפך
sunk – טבעו – regular people (not G-D)	ההדיט –	a mix – שילוב	proper – ומשוכלל
he puts up – שהמעמיד – will be set up	ויקבעו –	hidden – ונננו	its gates – שעריה
form – בצורה – hidden	סתומים –	the doors – הדלתות	

עס זיינען פאראן פיר תיווכים צווישן דאס וואס מלך המשיח וועט בויען דער ביהמ"ק, מיט דעם וואס 'בנוי ומשוכלל ירד מן השמים': (א) משיח וועט בויען דער ביהמ"ק, און דער ביהמ"ק מלמעלה וועט זיך אנטאן אין אים. (ב) אידן וועלן צושטעלן די טירן פון דער ביהמ"ק. (ג) מיר וועלן בויען דער ביהמ"ק וויפיל מיר קענען, און וואס מיר פארשטיין נישט וועט קומען פון שמים. (ד) אויב 'זכו', וועט דער אויבערשטער דאס בויען, און אויב 'לא זכו', וועט דאס משיח בויען.

וּבְנֵה מִקְדָּשׁ בְּמִקְוֹמוֹ

פארוואס איז אזוי וויכטיג אז משיח זאל בויען דער בית המקדש, און נאך, "במקומו"?

ויש לומר, שגם זה יהי' מהדברים שיוכיחו ש"הרי זה משיח בוודאי" – שידע לכוין את מקום המקדש⁵⁴. (אף שרק המזבח אין משנין אותו ממקומו לעולם⁵⁵).

waits – ונמתין –	teach us – להשיענו –	make exact – לכוין –	that will prove – שיוכיחו –
as – בתור –	that moved and settled	בי כנישתא דשף ויתבי –	looks forward – ומצפה –

משיח'ס קענען מדייק זיין די פינקטליכע ארט פון דער ביהמ"ק, איז איינער פון די באווייזן אז ער איז משיח.

וּבְנֵה מִקְדָּשׁ בְּמִקְוֹמוֹ

פארוואס שרייבט ניט דער רמב"ם קלאר "ובנה מקדש) בירושלים"?

"במקומו" רומז גם על מקומו של מלך המשיח בזמן הגלות (לפני ש"הרי זה משיח בודאי") היינו, שבחיותו בגלות (ששם יושב וממתין ומצפה לגאול את בני ישראל ושכינה עמהן מהגלות) בונה מלך המשיח מקדש (מעט) שהוא מעין ודוגמת המקדש שבירושלים (כמו "בי כנישתא דשף ויתבי", "שנסע מקדש וישב שם"), בתור הכנה למקדש העתיד, שיתגלה תחילה שם, ומשם ישוב (עם הקב"ה ובני ישראל) לירושלים⁵⁶.

54. לקו"ש ח"ח עמ' 362.

55. רמב"ם הלי' בית הבחירה רפ"ב.

56. קונט' בית רבינו שבבבל ס"ד.

נאך פארדערויף וואס ער ווערט משיח בודאי, נאך געפינענדיק אין גלות, וועט משיח בויען א מקדש וואו ער איז אין זיין ארט.

וְקִבֵּץ נְדָחֵי יִשְׂרָאֵל – תְּרֵי זֶה מְשִׁיחַ בּוּדְאִי
צידען קען דאס וואס מיר זען לעצטנס אז אידן גיין וואוינען אין ארץ ישראל, וויזן אויף התחלת גאולה?

הרמב"ם פוסק באופן ברור, שקיבוץ גלויות הוא מהפעולות שיעשה המלך המשיח. ועל פי זה מובן, (שכמו שאם בני ישראל יחליטו לבנות את בית המקדש השלישי, אין זה מזרז ופועל הגאולה, כך גם) שאם עולים קבוצות מבני ישראל, לארץ ישראל, (אף על פי שיש בזה ענינים נעלים, ולכמה דיעות (רמב"ן⁵⁷ ועוד), הוא גם מצוה), אין זה פעולה שמזרזת ופועלת את הגאולה⁵⁸.

[ולהעיר מש"פ ויקהל תשנ"ב, שעל מאורעות כגון שהרבה יהודים יוצאים ממדינה ההיא (רוסיה) וממדינות אחרות, וזורמים לארץ ישראל – הנה זה מעין דגאולה, ושל פעולות מלך המשיח על קיבוץ גלויות].

causes – ופועלת –	that hastens – שמזרזת –	נעלים – 'הויכע'	groups – קבוצות –
being – היות –	small scale – מעין –	flow – זורמים –	occurrences – מעוראות –
	because – מחמת –	gather – מתכנסות –	

נאר ווען קיבוץ גלויות ווערט אויפגעטאן דורך מלך המשיח, הייסט דאס אן ענין פון גאולה. דער ארויפגיין פון מערערע אידן צו א"י איז א מעין והתחלה פון מלך המשיח'ס פעולות אין קיבוץ גלויות.

וּבְנָה מְקַדֵּשׁ בְּמִקְוָמוֹ, וְקִבֵּץ נְדָחֵי יִשְׂרָאֵל
וואס איז דער מעלה אז בנין ביהמ"ק קומט פאר קיבוץ גלויות?

זה שבנין המקדש קודם לקיבוץ גלויות – מביא לשלימות בקיבוץ גלויות, היות שהגלויות מתכנסות מחמת האור והגילוי שנמשך מבית המקדש, שממנו אורה יוצאה לכל העולם⁵⁹.

קיבוץ גלויות וועט קומען נאך בנין ביהמ"ק, אז די גלויות וועלן געשעפט ווערן דורך די אור פון דער ביהמ"ק.

57. רמב"ן במדבר לג, נג. וכן בהשגותיו לספר המצוות של הרמב"ם.

58. לקו"ש ח"ה עמ' 149.

59. ראה שיחת ש"פ ח"ש תשמ"ז (בלה"ג).

וּבְנֵה מִקְדָּשׁ בְּמִקְוֹמוֹ, וְקִבֵּץ נְדָחֵי יִשְׂרָאֵל
 וּוִי קַעַן אֵינִיעַר צוּבְרֵינִיגַעַן אֵין בְּנִין בִּיהֶמ"ק, און קיבוץ גלויות?
 מי שרוצה לזרז ולהחיש את ביאת המשיח, עליו לעסוק בשתי פעולות אלו של משיח.
 בנין המקדש - זוהי העבודה עם עצמו. על האדם לדאוג לכך שבית המקדש הרוחני
 שבנשמתו יעמוד על תילו, ולא יהי חרב חלילה.
 קיבוץ גלויות - זוהי העבודה עם הזולת, יש לקרב יהודי הנמצא ב"גלות" רוחנית
 ולהשתדל להוציאו משם⁶⁰.

ולהחיש - quicken לדאוג - worry (make sure) תילו - properly ולהשתדל - try

כדי צואיילן משיח'ס קומען, זאל מען פראוון די צוויי ענינים אין עבודה: בנין
 ביהמ"ק - ארבעטן אויף זיך, און קיבוץ גלויות - ברענגן נאנט אנדערע.

וְאִם לֹא הֶעֱלִיתָ עַד כּוֹה, אִו נְהַרְג - בְּיָדוֹעַ שְׂאִינוּ זֶה שֶׁהִבְטִיחָה עָלָיו תְּנוּרָה, וְהָרִי
 הוּא כָּל מַלְכֵי בֵּית דָּוִד הַשְּׁלֵמִים הַכְּשִׁירִים שְׂמָתוֹ. וְלֹא הָעֵמִידוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא אֵלָּא לְנִסּוֹת בּוֹ רַבִּים, שְׁנֵאָמַר, "וּמִן הַמְּשֻׁבָּלִים יִכְשְׁלוּ, לְצָרוּף בְּהֵן וּלְבָרָר
 וּלְלָבֵן עַד עַת קָץ, כִּי עוֹד לְמוֹעֵד"⁶¹.

אָף יִשׁוּעַ הַנוֹצְרִי שְׂדֵמָה שִׁיחָה מְשִׁיחַ, וְנְהַרְג בְּבֵית דִּין - כְּכֹר נְתַנְבָּא בּוֹ
 דְּנִיָּאל, שְׁנֵאָמַר "וּבְנֵי פְרִיצֵי עִמְקָה, יִנְשְׂאוּ לְהַעֲמִיד חֲזוֹן וְנִכְשְׁלוּ"⁶². וְכִי יֵשׁ מִכְּשׁוֹל
 גְּדוֹל מִזֶּה? שְׁכָל הַנְּבִיאִים דְּבָרוּ שֶׁהַמְּשִׁיחַ גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל וּמוֹשִׁיעֵם, וּמִקְבֵּץ נְדָחֵיהֶם
 וּמְחַזֵּק מְצוֹתָם; וְזֶה גֵרָם לְאַפְדֵי יִשְׂרָאֵל בַּחֲרָב, וּלְפֹזֵר שְׂאֲרֵיתָם וְלְהַשְׁפִּילֵם,
 וְלְהַחֲלִיף הַתְּנוּרָה, וְלְהַטְעוֹת רַב הָעוֹלָם לְעַבְדֵי אֱלֹהִים מִבְּלַעֲדֵי ה'.

אָבֵל מַחְשׁוֹבוֹת בּוֹרָא עוֹלָם - אֵין כּוֹחַ בְּאֲדָם לְהַשְׁיֵם, כִּי לֹא דְרָכֵינוּ דְרָכֵיו וְלֹא
 מַחְשְׁבוֹתֵינוּ מַחְשְׁבוֹתָיו. וְכָל הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ שֶׁל יִשׁוּעַ הַנוֹצְרִי, וְשֶׁל זֶה הַיִּשְׁמַעְיָאֵלִי
 שְׂעָמַד אַחֲרָיו - אֵינָן אֵלָּא לְיִשְׁרֵי דְרָךְ לְמַלְכֵי הַמְּשִׁיחַ, וְלְתַקֵּן אֶת הָעוֹלָם כְּלוֹ לְעַבְדֵי

60. שיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו.

61. ראה דניאל יא, לה.

62. דניאל יא, יד.

את ה' בַּיַּחַד: שֶׁנֶּאֱמַר "כִּי אִזּוֹ אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שְׂפָה בְרוּרָה לְקִרְאָ בְלִם בְּשֵׁם ה', וּלְעִבְדוֹ שְׂבָם אַחֲדֶ֫כָּה"63.

בַּיַּצֵּד? כִּכָּר נִתְמַלֵּא הָעוֹלָם בְּלוֹ מוֹדְבָרֵי הַמְּשִׁיחַ וּמוֹדְבָרֵי הַתּוֹרָה וּמוֹדְבָרֵי הַמְּצוּוֹת, וּפְשָׁטוֹ דְּבָרִים אֱלוֹ בְּאֵיִם רְחוּקִים, וּבְעַמִּים רַבִּים עַרְלֵי לֵב; וְהֵם נוֹשְׂאִים וְנוֹתְנִים בְּדָבָרִים אֱלוֹ, וּבְמְצוֹת הַתּוֹרָה – אֱלוֹ אוֹמְרִים מְצוֹת אֱלוֹ אֱמֶת הָיוּ, וּכְבָר בְּטָלוֹ בְּזִמְנֵי הַזֶּה, וְלֹא הָיוּ נוֹהֲגוֹת לְדוֹרוֹת. וְאֱלוֹ אוֹמְרִים דְּבָרִים נִסְתָּרוֹת יֵשׁ בְּהֵן, וְאֵינָן כְּפִישׁוּטָן, וּכְבָר בֹּא מְשִׁיחַ, וְנִגְלָה נִסְתָּרֵיהֶם.

וּכְשִׁיעַמַּד הַמְּלֶכֶת הַמְּשִׁיחַ בְּאֱמֶת, וְיִצְלִיחַ וְיָרוּם וְיִנְשָׂא – מִיַּד הֵם בְּלֵן חוֹזְרִין וְיִוְדְעִים שֶׁשֶׁקֶר נִחְלוּ אֲבוֹתֵיהֶם, וְשֶׁנִּבְיֵיהֶם וְאֲבוֹתֵיהֶם הִטְעוּם:

refine – לצרף	stumble – יכשלו	smart – המשכילים	test – לנסות	complete – השלימים
bums – פריצי	the set time – למועד	the end – קץ	clean – וללכן	clarify – ולברר
remainder – שאריתם	scatter – ולפור	to kill – לאבר	become high – ינשאו	
understand – להשיגם	besides – מבלעדי	to change – ולהחליף	lower them – ולהשפילם	
hearts – גווישע	islands – באיים	spread – ופשטו	straiten (pave) – לישר	
		discuss – נשאים ונותנים		

לע"נ

הרה"ג הרה"ח

ר' ישעי' זוסיא

בן ר' אברהם דוד ע"ה

ווילהעלם

לזכות
רפואה שלמה
לאלישבע בת מרים
לאריכות ימים ושנים טובות